

POSTANOWIENIE

Dnia 1 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa O. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji z siedzibą w Ł.
przeciwko P. Spółce Akcyjnej z siedzibą w P.
przy udziale po stronie powodowej - nadzorcy sądowego B. K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 1 czerwca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 6 maja 2019 r., sygn. akt I AGa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.), a obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Pozwany wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które przedstawił w formie

pytań: „Czy termin spełnienia świadczenia stanowi element stosunku zobowiązaniowego wyznaczający jego właściwość, tj. naturę, która stanowi kryterium ograniczające swobodę umów, zgodnie z art. 353¹ k.c.? Czy umowne zwolnienie dłużnika z odpowiedzialności za zwłokę jest zgodne z właściwością (naturą) stosunku zobowiązaniowego, w którym dłużnik jest zobowiązany do spełnienia świadczenia w wyznaczonym terminie, a w konsekwencji czy mieści się w zasadzie swobody umów wyrażonej w art. 353¹ k.c.? Czy dla skuteczności postanowienia ograniczającego odpowiedzialność dłużnika konieczne jest wskazanie oznaczonych okoliczności, czy też wymóg ten nie jest niezbędny dla skuteczności takiego postanowienia, a jedynym ustawowym kryterium pozostaje zakaz ograniczania odpowiedzialności za wyrządzenie szkody umyślnie (art. 473 § 2 k.c.)? Czy postanowienie umowne zastrzegające karę umowną za zwłokę w wykonaniu zobowiązania, mimo jego akcesoryjnego charakteru względem zobowiązania głównego, może stanowić kryterium wykładni oświadczeń woli stron zgodnie z art. 65 § 1 i 2 k.c.?

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania na problem o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygnięty w dotychczasowym orzecznictwie i wymagający pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurystyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy meriti stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Problemy sformułowane przez pozwanego nie mają cech zagadnienia prawnego w znaczeniu przytoczonym wyżej, gdyż odpowiedź na nie albo została udzielona w orzecznictwie i piśmiennictwie (także przytoczonym w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania) albo wymaga odwołania się do okoliczności konkretnych spraw. Termin, w jakim świadczenie powinno być spełnione oczywiście jest elementem stosunku zobowiązaniowego podlegającym ustaleniu przez same strony, a postanowienia ustawowe mają w tym zakresie znaczenie uzupełniające, jeśli strony nie postanowiły inaczej (art. 455-457 k.c.).

Strony umowy określają termin spełnienia przewidzianych nią świadczeń stosownie do swoich oczekiwań (wierzyciel) i możliwości (dłużnik). W okolicznościach niniejszej sprawy istotne jest, że strony określiły termin, w którym powód jako wykonawca powinien spełnić swoje świadczenie rzeczowe na rzecz pozwanego, ale też - z uwagi na specyficzny przedmiot tego świadczenia - dopuściły możliwość zmiany umowy, w miarę jak pozwany precyzował swoje oczekiwania co do właściwości umówionego świadczenia. Spełnienie świadczenia zgodnie z pierwotnymi ustaleniami nie zaspakajało zatem interesów pozwanego, skoro nalegał i negocjował z powodem zmianę warunków umowy co do właściwości urządzenia, które powód miał dla niego wykonać. Towarzyszyło temu ustalenie, że pozwany poniesie ryzyko przesunięcia terminu wykonania zobowiązania w konsekwencji potrzeby dokonania przez powoda dalszych czynności, które spowodują uzyskanie takich właściwości świadczenia, jakich oczekiwał powód. Tego rodzaju uzgodnienie realizowało interes przede wszystkim pozwanego, gdyż pozwalało mu - już po podpisaniu umowy z powodem - dostosować właściwości świadczenia, którego może od powoda oczekiwać, do swoich sprecyzowanych już na etapie wykonywania umowy potrzeb. Z ustaleń poczynionych w sprawie wynika, że powód spełnił na rzecz pozwanego świadczenie o zmienionych w ramach prowadzonych uzgodnień właściwościach bez zwłoki, w najwcześniejszym możliwym do zachowania terminie.

O tym, w jakim stopniu strony rozłożą pomiędzy sobą odpowiedzialność za ewentualne niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania mogą zdecydować same strony umowy, o czym jednoznacznie stanowi art. 473 § 1 k.c. W takim przypadku nie znajdują zastosowania reguły ogólne wynikające z art. 471 i 472 k.c. Granicę możliwej do wyznaczenia umownie odpowiedzialności dłużnika za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania wyznacza art. 473 § 2 k.c. W okolicznościach sprawy ta granica niewątpliwie nie została przekroczona.

Postanowienie umowne zastrzegające karę umowną za zwłokę w wykonaniu zobowiązania, jako element umowy, podlega wykładni tak jak sama umowa, a przepisami, które wskazują na okoliczności konieczne do uwzględnienia w ramach takiego procesu wykładni są art. 65 § 1 i 2 k.c.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu.

aj